

Cultuurnota Hoorn

2025-2032

Dit document moet nog worden opgemaakt.

Inhoud

Inhoud	2
Voorwoord	3
Hoofdstuk 1 Inleiding	5
Hoofdstuk 2 De stad van morgen	7
Hoofdstuk 3 De Hoornse culturele infrastructuur	11
3.1 Een passende culturele infrastructuur voor Hoorn als regiogemeente	11
3.2 Kader voor beleidskeuzes	14
3.3 Overkoepelende aandachtspunten	16
Hoofdstuk 4 Drie speerpunten	19
4.1 Ruimte voor jongerencultuur	19
4.2 Een leven lang cultuur	20
4.3 Kunst om de hoek	22
De doelstellingen samengevat	24
Hoofdstuk 5 Doorkijk naar vervolg	26
Bijlagen	27

Voorwoord

Als relatief nieuwe inwoner van Hoorn krijg ik nog regelmatig de vraag of ik het in onze gemeente naar mijn zin heb en een beetje kan aarden. Het antwoord daarop is volmondig ja. Waar ik dan altijd over begin is dat er in Hoorn veel meer gebeurt en veel meer dynamiek is dan ik vooraf had gedacht.

Cultuur speelt daarin een hele grote rol. Denk aan evenementen als de Stadsfeesten, de Havenconcerten, de Popronde of het carnaval in Zwaag. Daarnaast zijn er de grote publiekstrekkingen als het Museum van de 20e Eeuw, Schouwburg het Park, de Museumstoomtram en het West-Fries Museum die landelijke naam en faam hebben. Van hedendaagse kunst in Hotel Mariakapel, tot samen genieten van meezingers bij Hoorn Zingt Hollands. Maar denk ook aan een veelvoud aan kleinschaliger plekken waar kunst gemaakt en getoond wordt: van Theater het Pakhuis, tot de Boterhal, de Oosterkerk, het Huis Verloren en de podia (al dan niet in de wijkcentra) waar de vele verenigingen en het talent die we hebben een plek weten te vinden: voor een blockbuster naar Vue, voor een arthouse film naar Cinema Oostereiland en lokale makers zijn te vinden bij Kunst in de Kas en bij de ateliers die we rijk zijn, maar er is ook lokale kunst in de bieb en er is stadsdichter Levi die overal opduikt. Leren kunst te maken doe je bij muziekschool Boedijn en de Blauwe Schuit. De lijst is te lang om in deze opsomming iedereen recht te doen, maar de boodschap is helder: Hoorn bruist van creativiteit, plezier en talent. Je hoeft alleen maar je ogen en oren open te houden en af en toe op je fiets te springen, dan gaat er een wereld voor je open. En als wethouder kunst en cultuur heb ik het geluk dit met mijn eigen ogen en oren net wat vaker mee te maken. En als je toch op die fiets zit, is het extra leuk om om je heen te kijken naar alle kunst in de openbare ruimte die onze gemeente verfraait.

Ook is me de afgelopen jaren nog iets anders opgevallen. Iedere keer als ik naar een uitvoering ga waarin jongeren hun eigen verhalen vertellen, gaat het stevast over onderwerpen als mentale gezondheid, sociale in- en uitsluiting of gender en seksualiteit. Dit laat voor mijn gevoel twee dingen zien. 1) jongeren hebben een sterke behoefte om zich creatief uit te drukken over actuele thema's die bij hen spelen; 2) die thema's zijn soms behoorlijk zwaar voor mensen van zo'n jonge leeftijd. Bij het Talententheater, Tjillskillz of een van onze (musical)verenigingen krijgen zij het podium om hun verhaal kwijt te kunnen en zich te ontwikkelen. Kunst kan leuk zijn, maar is ook zeker een manier om emoties te verwerken.

Bij elk beleidsstuk over kunst en cultuur hangt de vraag van sceptici boven de markt: wat is nu het belang van al het geld dat een gemeente daarin steekt? Eigenlijk laat bovenstaand verhaal dat voor mij heel helder zien. Van het uitdrukken van je diepste zielenwroegingen, tot gezellig samen van het leven genieten met een biertje in je hand. Als mens hebben we de behoefte om ons uit te drukken en iets te maken of ervaren dat betekenis voor ons heeft. Je twijfels als onzekere puber op de planken zetten, het einde van je relatie verwerken door ontroerende muziek te maken of daarnaar te luisteren, de absurditeit van het bestaan omarmen door iets onbegrijpelijks te maken, en als lokale samenleving je verbinding versterken door samen plezier te hebben op evenementen. Daarmee is de kruisbestuiving met andere beleidsterreinen als het sociaal domein, onderwijs, sport, economie en evenementen ook belangrijk.

Creativiteit is de essentie van mens zijn, en iedereen geeft daar een eigen draai aan. Kunst maken of beleven is daarbinnen een van de grootste pijlers, en daarmee onontbeerlijk voor een gemeente die het welzijn van haar inwoners koestert. In tijden van overvloed, maar ook in tijden van

schaarste. In Hoorn zitten we op het moment van schrijven van dit beleidsstuk in die tijden van schaarste. Dat zou zomaar eens pijn kunnen gaan doen, ook in de cultuursector. Maar, laat er geen twijfel over bestaan: we staan pal voor de essentiële rol die kunst en cultuur spelen in Hoorn, Blokker en Zwaag, zodat relatief nieuwe inwoners, maar ook diehard Horinezen in een gemeente wonen waar het bruist en waar ze zich kunnen uitdrukken op de manier die bij hen past.

Axel Boomgaars,

Wethouder Kunst en Cultuur van Hoorn

HOOFDSTUK 1

Inleiding

Voor u ligt het nieuwe cultuurbeleid van de gemeente Hoorn. In het proces van het ontwikkelen van dit nieuwe cultuurbeleid is bewust onderscheid gemaakt tussen drie verschillende documenten die relevant zijn voor het werken aan cultuur in Hoorn:

In de **uitgangspuntennotitie** is als eerst een schets gemaakt van de kenmerken, de omvang en het publieksbereik van de (bestaande) culturele voorzieningen. De notitie bevat feitelijke informatie over hoe het culturele leven in de gemeente ervoor staat; het is dus een momentopname. De uitgangspuntennotitie is op 7 mei 2024 ter informatie toegestuurd aan de gemeenteraad. Dit stuk is ook als informatiedocument benut bij de totstandkoming van dit nieuwe cultuurbeleid. Het document is in **bijlage 1** toegevoegd.

Het **cultuurbeleid** (dit document) bevat de visie, waarden, opgaven en doelen: wat moet er met het beleid worden bereikt? De inhoud van dit document is tot stand gekomen in samenspraak met het culturele veld van Hoorn. Het cultuurbeleid leent zich voor politieke besluitvorming en verdere uitwerking in een uitvoeringsplan.

Tot slot wordt in de **uitvoeringsplannen** uitgewerkt hoe de beleidsdoelen bereikt worden: welke middelen en beleidsinstrumenten worden ingezet en hoe ziet de implementatie en uitvoering eruit? Een onderdeel van het uitvoeringsplan is ook een financieel kader en de uitgangspunten voor subsidieverstrekking. Het eerste uitvoeringsplan wordt, na vaststelling van het cultuurbeleid, opgesteld.

Het cultuurbeleid en daarmee het langetermijnperspectief wordt vastgesteld voor acht jaar en loopt van 2025 tot en met 2032. De uitvoeringsplannen kennen een kortere doorlooptijd. Het eerste uitvoeringsplan wordt in 2025 ontwikkeld en wordt vervolgens voorgelegd aan de gemeenteraad. In hoofdstuk 5 is hierover meer informatie te vinden.

Het cultuurbeleid staat niet op zichzelf. Kunst en cultuur hebben bijvoorbeeld raakvlakken met het sociaal domein, (preventief) jeugdbeleid, de ruimtelijke agenda, toerisme en recreatie, onderwijs, sport, de ontwikkeling van de Poort van Hoorn en de ambitie om 'meer stad' te worden. Dit is de reden waarom de totstandkoming van dit beleid breed is aangevlogen. Er is vanuit verschillende domeinen binnen de gemeente meegedacht. De meedenkkraacht van buiten de gemeente is geleverd door de culturele sector in de volle breedte, aangevuld met een aantal jongerenorganisaties. Ruim zeventig betrokken meedenkers hebben in een stadsgesprek input gegeven voor het nieuwe cultuurbeleid. Inwoners worden gevraagd om mee te denken in het stadium van de uitvoeringsplannen, wanneer het gaat over meer concrete invulling van het beleid in de praktijk.

Leeswijzer

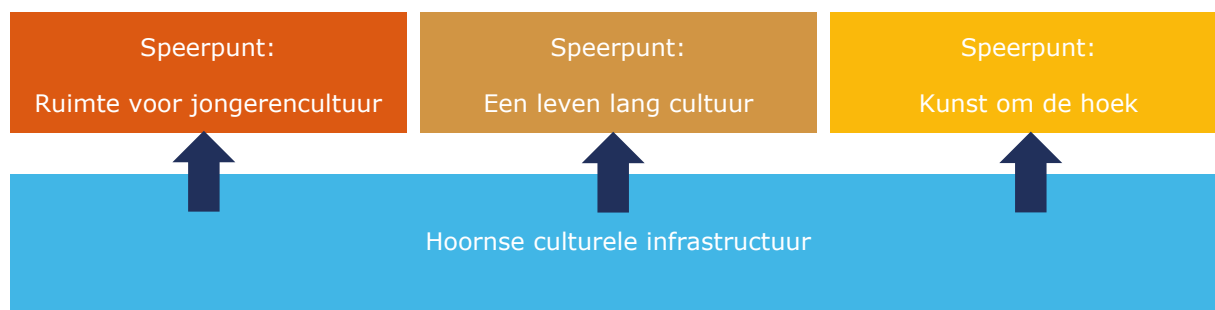
Na deze inleiding volgt hoofdstuk 2. In dit hoofdstuk wordt onze **ambitie voor cultuur in Hoorn** uiteengezet. We beginnen met een verhalende en inspirerende beschrijving van het gewenste toekomstbeeld voor Hoorn, gevolgd door een concrete uiteenzetting van onze visie, missie en de rol van de gemeente in de realisatie daarvan.

Een goede lokale culturele infrastructuur is essentieel om de strategische ambities te kunnen verwezenlijken. Deze infrastructuur vormt het fundament en omvat culturele accommodaties, organisaties, creatieve makers en amateurbeoefenaars. In hoofdstuk 3 gaan we dieper in op de **Hoornse culturele infrastructuur**. We beschrijven hoe we bepalen wat een passende lokale culturele infrastructuur voor Hoorn is als regiogemeente en welk kader we gebruiken bij het maken van beleidskeuzes over deze infrastructuur.

Hoofdstuk 4 behandelt de **drie inhoudelijke speerpunten** die voortkomen uit onze toekomstambitie voor cultuur in Hoorn: Ruimte voor jongerencultuur (paragraaf 4.1), Een leven lang cultuur (paragraaf 4.2) en Kunst om de hoek (paragraaf 4.3). Dit zijn de strategische pijlers waarop we de komende jaren extra willen inzetten.

Onderstaande afbeelding illustreert hoe hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4 zich tot elkaar verhouden. De Hoornse culturele infrastructuur en de speerpunten zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De infrastructuur geeft invulling aan de speerpunten en zorgt ervoor dat deze gerealiseerd kunnen worden.

Het laatste hoofdstuk, hoofdstuk 5, gaat in op hoe dit cultuurbeleid tot uitvoering zal komen. We leggen vast hoe de uitvoeringsplannen tot stand komen en voor welke periodes ze zullen gelden.

Wat verstaan we onder cultuur?

Het begrip cultuur verwijst naar de producten en activiteiten op het brede gebied van de kunsten (waaronder architectuur, beeldende kunst en vormgeving, film, letteren, podiumkunsten en cross-overs tussen deze disciplines), het erfgoed (zoals archieven, archeologie, historische collecties in musea, monumenten en immaterieel erfgoed) en de media. Het begrip 'cultuur' verwijst hier dus *niet* naar de sociologische definitie: het collectieve gedrag van een groep mensen met min of meer dezelfde waarden en overtuigingen).

Dit cultuurbeleid gaat dus over kunst en cultuur in de breedste zin, zowel amateurkunst als professionele kunsten, van fanfaremuziek tot hiphop en van mode en popmuziek tot beeldende kunst en theater. Ook de bibliotheek en de lokale media vallen onder dit cultuurbeleid. Voor het onderdeel cultureel erfgoed is een aparte beleidsnotitie opgesteld.

HOOFDSTUK 2

De stad van morgen

In dit hoofdstuk schetsen we ons toekomstbeeld voor kunst en cultuur in Hoorn over acht jaar. Deze ambitie staat niet op zichzelf; er spelen namelijk nog meer stedelijke ontwikkelingen in Hoorn. We geven daarom aan welke rol kunst en cultuur hierin kan spelen. Ten slotte geven we inzicht in hoe de gemeente hieraan gaat werken, en hoe de gemeente zal samenwerken met verschillende partners en haar inwoners om het toekomstbeeld te realiseren.

Gewenst toekomstperspectief: Hoorn over acht jaar

De wereld om ons heen verandert. Onze inwoners veranderen en daarmee verandert ook onze gemeente. Als gemeente hebben we een goed beeld van hoe we willen dat die verandering eruitziet. Hoorn heeft de ambitie om te groeien en om de komende jaren 'meer stad' te worden. Daar horen genoeg betaalbare woningen bij, en goede voorzieningen om te wonen, te werken en te genieten. Deze ontwikkeling raakt aan brede maatschappelijke opgaven, die specifieke uitdagingen met zich meebrengen zoals de schaarse ruimte, de druk op bereikbaarheid en de toegankelijkheid van voorzieningen.

Met cultuur wordt gebouwd aan de stad van morgen, het Hoorn van de toekomst. In 2032 staat Hoorn landelijk bekend als een historische stad met een dynamisch, gedurfd en uitgesproken karakter. Verschillende generaties en culturen zijn met elkaar in gesprek en iedereen voelt zich thuis. Hoorn is een levendige en aantrekkelijke stad voor de huidige inwoners, voor jonge gezinnen die in West-Friesland (willen) komen wonen en ook voor jongeren.

Jongeren hebben het heft in handen genomen. Zij claimen een plaats als het gaat om de beslissingen die gemaakt worden, maar ook de activiteiten die georganiseerd worden. De jongeren worden hierbij ondersteund door rolmodellen van dezelfde leeftijd, maar ook coaches en ervaringsdeskundigen op allerlei gebieden. Denk daarbij aan het organiseren van grote events of het binnenhalen van landelijke fondsen. Dit alles maakt dat het bruist in Hoorn en jongeren graag in de stad verblijven. Er is veel te doen, overdag, maar ook in de late uurtjes.

Over acht jaar is er in Hoorn op het gebied van kunst en cultuur voor ieder wat wils. Dit begint bij de allerkleinsten, want het is voor kinderen van onschatbare waarde om op jonge leeftijd een bezoekje te brengen aan de schouwburg of om in aanraking te worden gebracht met de lokale, regionale of landelijke geschiedenis in één van de musea. Ook is het van onschatbare waarde om het eigen creatieve talent te ontdekken bij bijvoorbeeld de muziekschool of één van de vele amateurkunstverenigingen. De samenwerking tussen de gemeente, scholen en culturele instellingen verloopt goed.

Maar juist ook als je wat ouder bent, is er veel te beleven in Hoorn. Van artistieke film en verrassend theater tot prikkelende kunstexposities. Of je draagt je steentje bij door je in te zetten als vrijwilliger in het culturele veld.

In 2032 heeft Hoorn op het gebied van kunst en cultuur (nog steeds) een aanzuigende werking in de regio. Jong en oud komen graag in Hoorn vanwege de dynamische, prettige en levendige sfeer. De driehoek van het stadsstrand, de historische binnenstad en de Poort van Hoorn maken de stad

compleet. Er is veel te doen en te beleven en dat maakt van Hoorn een bruisende, energieke en kunstzinnige stad aan het water.

Hoe we in Hoorn naar kunst en cultuur kijken: kunst en cultuur als doel, maar ook als middel

Voor de gemeente Hoorn hebben kunst en cultuur een intrinsieke waarde; ze zijn waardevol op zichzelf en verrijken ons leven. Het zelf beoefenen van kunst- en cultuur is een belangrijke vorm van vrijetijdsbesteding voor veel mensen: 55% van de Nederlanders van zes jaar en ouder doet in de vrije tijd weleens iets kunstzinnigs, creatiefs of muzikaals, zoals zingen, dansen, schilderen of schrijven.¹ Maar de waarde van cultuur is breder dan dat. Kunst en cultuur hebben ook maatschappelijke en economische waarde, voor individuen en de samenleving als geheel.

Om een beeld te krijgen van de uiteenlopende waarden van kunst en cultuur is de zogeheten 'betekeniscirkel' van Blueyard behulpzaam. Deze cirkel geeft de impact van kunst en cultuur op een compacte manier weer. De betekenissen worden in dit model gelegd langs een verticale as die 'welzijn' en 'welvaart' uitdrukt en langs een horizontale as die de betekenissen voor het 'collectief' of het 'individueel' uitdrukt. Om welke betekenis het ook gaat, altijd ontstaat deze doordat een kunstenaar of creatieve maker iets creëert en doordat deze kunstwerken of creatieve uitingen vervolgens mensen bereiken, hen raken, iets met hen doen. En als gemeente is het van belang om vanuit dit brede waardenperspectief naar kunst en cultuur te kijken.

Een voorbeeld van maatschappelijke waarde is de cruciale rol die cultuur speelt in het bevorderen van sociale cohesie. Gemeenschappelijke culturele activiteiten brengen mensen van verschillende achtergronden samen die elkaar anders niet zo snel zouden ontmoeten, wat kan leiden tot een sterker gevoel van gemeenschap en wederzijds begrip. Of denk aan de preventieve functie van cultuur als het gaat om de jeugd. Door vanuit een culturele organisatie ruimte voor jongerencultuur en -participatie te bieden, kan zwaardere problematiek worden voorkomen. Of

¹ <https://www.cultuurmonitor.nl/thema/cultuur-en-participatie/>

bijvoorbeeld het tegengaan van eenzaamheid bij ouderen door middel van creatieve workshops of kunstlezingen.

Een voorbeeld van economische waarde is het feit dat culturele evenementen en organisaties niet alleen toeristen aantrekken, maar ook lokale ondernemers stimuleren en zorgen voor werkgelegenheid (horeca, retail etc.). Bovendien kunnen culturele investeringen bijdragen aan de gewenste stedelijke vernieuwing in Hoorn, wat op zijn beurt nieuwe inwoners en bedrijven aantrekt. Dit sluit goed aan bij de ambitie om 'meer stad' te worden.

Omdat kunst en cultuur ook impact hebben op andere gebieden, vinden we het als gemeente belangrijk dat verschillende domeinen en experts elkaar steeds beter weten te vinden en versterken. Te denken valt aan cultuurprofessionals, die in gesprek gaan met professionals uit het sociaal domein om te kijken hoe arbeidsparticipatie door middel van cultuur kan worden vergroot. De cultuursector biedt immers vele verschillende 'rollen' (vrijwilliger, organisator, professional, ondersteuner) en die diversiteit zorgt ervoor dat iedereen, ongeacht achtergrond of vaardigheidsniveau, een plek kan vinden binnen de culturele sector en kan bijdragen aan het culturele leven in de stad.

Een andere uitwerking hiervan is dat de vele makers in Hoorn hun creatieve brein inzetten om mee te denken met allerlei vraagstukken in de stad. Juist die out-of-the-box-insteek helpt anderen en andere domeinen om buiten de gebaande paden te denken. Deze behoefte leeft sterk bij de Hoornse makers, zoals is gebleken tijdens het stadsgesprek, een participatieavond met het culturele veld, wat wij organiseerde ten behoeve van dit beleid.

Missie

De gemeente Hoorn staat voor kunst en cultuur, omdat het onmisbare schakels zijn voor een leefbare en aantrekkelijke gemeente. Dit is zichtbaar in de stad en de gemeente. Er is van oudsher veel te doen op het gebied van kunst en cultuur. Niet alleen voor de inwoners, maar ook voor bezoekers. Dat wordt gekoesterd, maar ondertussen wordt ook gezocht naar vormen van vernieuwing en experiment. Er wordt ingespeeld op samenlevingsvraagstukken, waarbij kunst en cultuur een autonome waarde hebben én worden ingezet als katalysator voor maatschappelijke verandering. Want kunst en cultuur zorgen voor ontspanning en ontroering, voor verdieping en inspiratie, voor zingeving en persoonlijke ontwikkeling. Het draagt bij aan de identiteit, de participatie, de kansengelijkheid en de sociale samenhang. Alle inwoners van de gemeente Hoorn zouden daarom de kans moeten krijgen om met kunst en cultuur in aanraking komen.

Visie

De gemeente Hoorn gaat voor een aantrekkelijk en kwalitatief cultureel aanbod dat toekomstbestendig is en bereikbaar voor elke inwoner van jong tot oud. Een aantrekkelijk cultuuraanbod is dynamisch en toegankelijk; dat wil zeggen dat het aansprekend is en dat het aansluit bij de (veranderende) behoeften van inwoners. Daarbij is specifiek aandacht voor jongerencultuur, cultuurparticipatie voor iedereen en de nabijheid van cultuur. De gemeente benut ook de maatschappelijke en economische waarde van cultuur en stimuleert de bijdragen van cultuur aan het sociaal domein, de lokale economie (bezoekers en bedrijven) en stadsontwikkeling. Het is van belang om de zichtbaarheid van cultuur en makers te vergroten, zodat culturele partners elkaar beter weten te vinden, maar ook de partners uit andere domeinen het culturele veld beter weten te benutten. De gemeente is trots op de cultuur in Hoorn en wil de potentie en energie in het cultuurdomein optimaal benutten.

Rolopvatting gemeente

Om deze visie te bereiken, vervult de gemeente verschillende rollen:

- **Richting geven** aan de sector door het formuleren van duidelijke ambities en kaders. De inhoudelijke speerpunten in dit cultuurbeleid maken duidelijk waar de gemeente extra aandacht en prioriteit aan geeft. Deze kaders zijn ook richtinggevend voor het maken van keuzes, afhankelijk van het beschikbare budget voor cultuur.
- **Borgen** van een passende culturele infrastructuur voor de inwoners en bezoekers van Hoorn. Dit doen we door subsidies te geven aan organisaties en initiatieven en door het beheren van vastgoed.
- **Faciliteren** door partijen bij elkaar te brengen (binnen de cultuursector, maar ook met andere domeinen), door informatie en kennis te (laten) delen en door samenwerking te bevorderen.
- **Stimuleren** door gericht werk te maken van bepaalde thema's en uitdagingen. Goede, nieuwe initiatieven hebben soms de ondersteuning van de gemeente nodig om tot realisatie te komen. Ondersteuning kan worden geboden in de vorm van financiering, maar het kan ook gaan om het beschikbaar stellen van ruimtes, capaciteit of expertise.

HOOFDSTUK 3

De Hoornse culturele infrastructuur

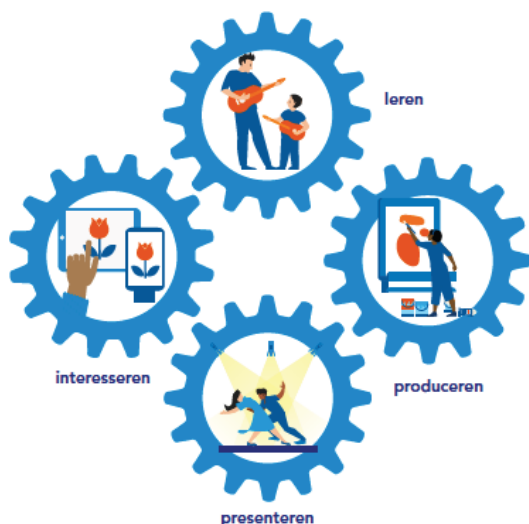
In dit hoofdstuk bespreken we de ontwikkeling en instandhouding van een passende culturele infrastructuur voor Hoorn als regiogemeente. We behandelen de toepassing van het ringenmodel van de VNG voor de culturele voorzieningen, de opbouw en werking van de culturele infrastructuur in Hoorn en de uitdagingen voor het behoud van een gezonde culturele sector. Vervolgens richten we ons op een nieuw beleidskader. Het beleidskader zorgt voor meer duidelijkheid over het gemeentelijk beleid voor culturele organisaties. Daarnaast helpt het bij het formuleren en onderbouwen van beleidskeuzes voor een toekomstbestendige culturele infrastructuur.

3.1 Een passende culturele infrastructuur voor Hoorn als regiogemeente

Hoorn wordt steeds 'meer stad' en heeft een belangrijke regiofunctie. Hoorn is het scharnierpunt tussen de regio West-Friesland/Noord-Holland Noord en de Metropoolregio Amsterdam. Hoorn heeft een bepaald voorzieningenniveau nodig om goed te functioneren en om aantrekkelijk te zijn en te blijven voor bewoners, bezoekers en bedrijven. De gemeente wil haar inwoners voldoende faciliteiten bieden. Denk bijvoorbeeld aan voldoende woningen, scholen en zorginstellingen, maar ook voorzieningen op het gebied van kunst en cultuur. De groeiambitie en het doel om 'meer stad' te worden vraagt om een culturele infrastructuur die aansluit bij de schaalgrootte van de stad en bij de regiofunctie.

De Hoornse culturele infrastructuur omvat het geheel van (mogelijk-)makers, bemiddelaars en organisaties die culturele uitingen ontwikkelen, produceren, presenteren, verspreiden en faciliteiten, inclusief de accommodaties en media die het publiek informeren over en interesseren voor cultuur. Het gaat hierbij om zowel gesubsidieerde als niet-gesubsidieerde partijen, professionals, amateurs en vrijwilligers. Deze lokale infrastructuur is opgebouwd gedurende vele jaren. Deze infrastructuur wordt mede gedragen door vele vrijwilligers die in de sector actief zijn.

Hoe een lokale culturele infrastructuur in de praktijk functioneert kan goed begrepen worden via de 'creatieve cyclus'. Al deze spelers – (mogelijk-)makers, bemiddelaars, culturele organisaties, professionals, amateurs vrijwilligers – streven samen met de gemeente naar een goed functionerende lokale culturele infrastructuur, waarin plek is om te **leren**, te **produceren** en te **presenteren** en publiek hiervoor te **interesseren**. Samen vormen zij schakels in de culturele ketens, niet alleen met het culturele aanbod zelf, maar juist ook via cultuureducatie en cultuurparticipatie.

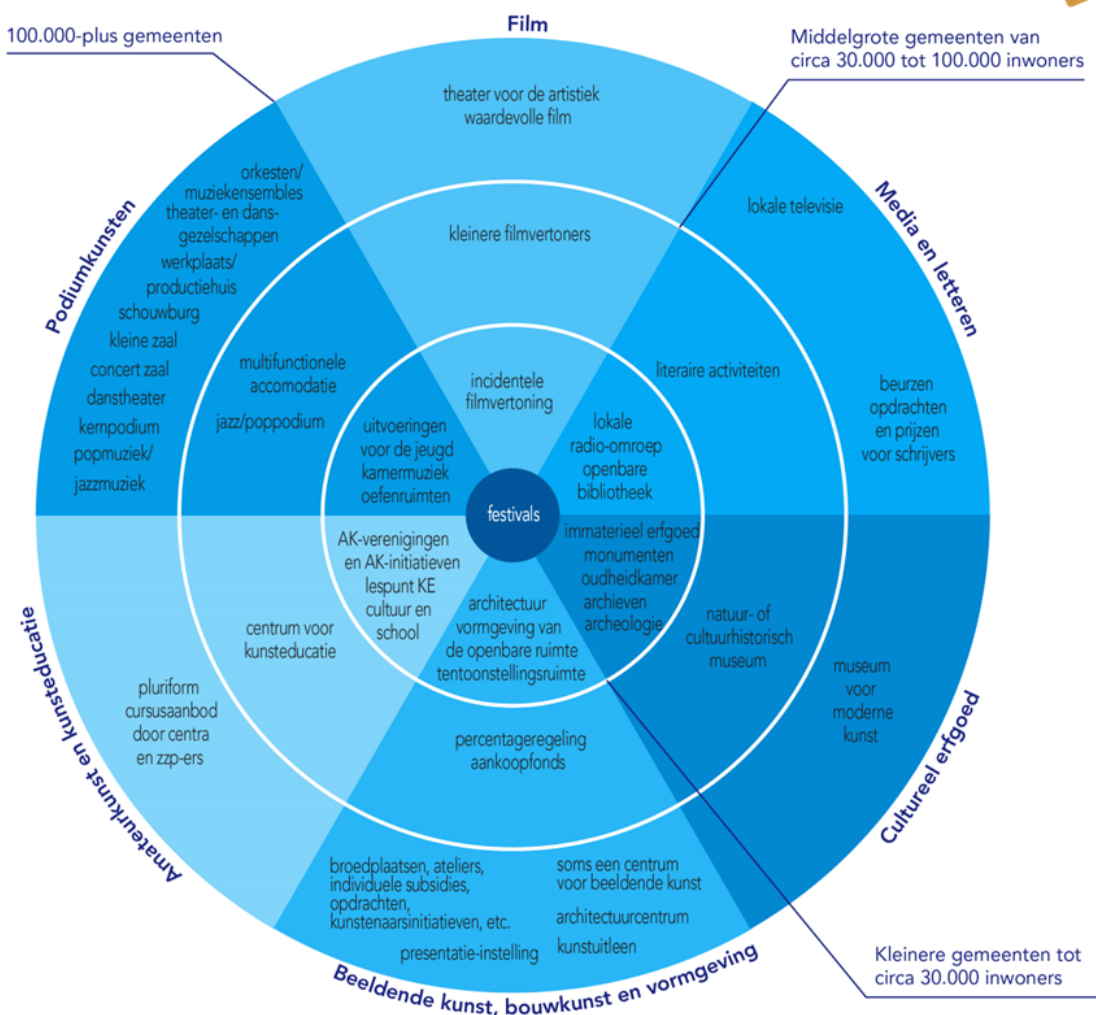
- Het leren gebeurt in het reguliere onderwijs, bij muziekscholen/kunstencentra, wijkcentra en in amateurkunstverband;
- Het produceren van kunst vindt plaats in werk- en oefenruimten, zowel voor amateurs als voor professionals;
- Het presenteren van kunstuitingen voltrekt zich op podia en festivals, in bibliotheken, in galeries en musea en in de openbare ruimte;
- Het interesseren voor kunst gebeurt via allerlei intermediaire acties voor en door (culturele) instellingen die leiden tot een kennismaking met cultuur en het creëren van draagvlak voor cultuur. Daarnaast kan interesse gewekt worden door het zien van kunst in de openbare ruimte, bijvoorbeeld bij een rotonde of in de wijk.

Het is belangrijk om een goed evenwicht in de creatieve cyclus te vinden in Hoorn en deze vooral ook beter zichtbaar te maken, zodat inwoners en bezoekers weten wat er te doen is in de gemeente Hoorn. Tijdens de participatieavond met het culturele veld bleek dat zelfs de professionals niet altijd weten wat er allemaal te doen is.

Hoorn heeft een rijke culturele infrastructuur, passend bij de positie als regiogemeente

Helpend in het denken over een passende culturele infrastructuur is het ringenmodel van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De culturele infrastructuur van gemeenten is afhankelijk van meerdere factoren. De belangrijkste factor heeft betrekking op de financiële middelen waarover de gemeente vrij kan beschikken. Die middelen zijn vooral afhankelijk van de bevolkingsomvang. Het ringenmodel biedt daarom een omschrijving van de culturele infrastructuur van kleine gemeenten (<30.000), middelgrote gemeenten (30.000-100.000) en grote gemeenten (>100.000).

Het Ringenmodel van de VNG

In het ringenmodel valt de gemeente Hoorn (circa 75.000 inwoners) in de middelste ring, ofwel die van de middelgrote gemeentes. Op basis van dit model kan geconcludeerd worden dat Hoorn, met uitzondering van het ontbreken van een volwaardig poppodium, in 2024 vrij compleet is als het gaat om kunst- en cultuurvoorzieningen. Hoorn heeft daarnaast ook voorzieningen die bij grootstedelijke gemeenten passen, zoals ateliers, een presentatie-instelling, een filmhuis en een schouwburg. De rijke culturele infrastructuur van Hoorn onderstreept en versterkt de positie als regiogemeente, met een groter verzorgingsgebied dan alleen de eigen inwoners.

De lokale culturele infrastructuur van Hoorn omvat de volgende deelsectoren, werkterreinen en disciplines:

1. Podia voor theater, muziek en dans
2. Musea
3. Publieke tentoonstellingsruimtes (musea zonder collectie)

4. Bibliotheek en letteren
5. Cultuureducatie
6. Film
7. Amateurkunst en cultuurparticipatie
8. Kunstwerken, makers/kunstenaars en ateliers
9. Erfgoed
10. Evenementen en festivals
11. Lokale omroep

Borging van de basis vraagt om keuzes

De rijke culturele infrastructuur van Hoorn staat onder druk. Een aanzienlijk aantal culturele organisaties ervaart financiële tekorten, onder andere door de forse inflatie en hoge huur- en energieprijzen. Dergelijke lastenstijgingen zijn voor culturele organisaties niet gemakkelijk op te vangen in de exploitatie, zonder dat het ten koste gaat van de omvang van het aanbod of het bereik daarvan. Naast de kostenstijgingen is er ook sprake van historisch gegroeide subsidies en niet zozeer een verdeling van subsidies op basis van actuele maatstaven. Zonder interventies vormt dit een bedreiging voor de culturele infrastructuur van Hoorn.

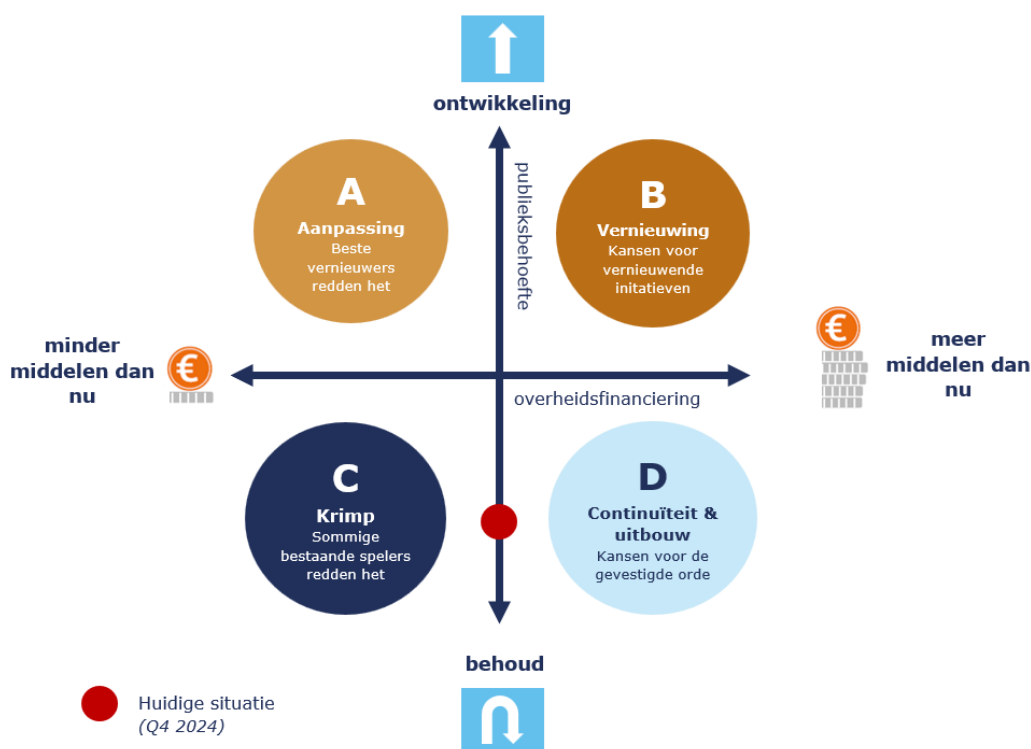
Kenmerkend voor middelgrote steden (30.000-100.000 inwoners) is dat er sprake is van een permanente zoektocht naar het bepalen van het ambitieniveau. De onvermijdbare exploitatietekorten van voorzieningen zoals een schouwburg en poppodium, waardoor gemeentelijke exploitatiesubsidie noodzakelijk is, zijn vaak zodanig dat het amper mogelijk is om meerdere van dat soort voorzieningen op een goed niveau in stand te houden. Vandaar dat er vaak keuzes worden gemaakt: het ene wel, het andere niet. Kenmerkend voor grote gemeenten (100.000+ inwoners) is dat er steeds een natuurlijke spanning is tussen enerzijds het behouden en steunen van de bestaande instellingen (de culturele traditie of gevestigde orde) en anderzijds het vrijmaken van gelden voor het stimuleren van vernieuwing en experiment. In Hoorn zijn beide spanningsvelden terug te zien. Dit betekent dat er beleidskeuzes moeten worden gemaakt.

Subsidieverstreking professionaliseren

Het is essentieel dat bij het maken van keuzes sprake is van transparantie en openheid. Dit betekent dat voor iedereen duidelijk moet zijn welke subsidies beschikbaar zijn en wat het subsidiebeleid is, oftewel: aan welke voorwaarden en vereisten moet worden voldaan om in aanmerking te komen voor subsidie. Het betekent ook dat voor iedereen inzichtelijk moet zijn aan wie hoeveel subsidie is verstrekt en waarvoor. Aan de professionalisering van het subsidiebeleid en bijbehorende instrumenten en regelingen wordt de komende beleidsperiode gewerkt. De gemeente zoekt daarin naar een balans tussen meerjarige zekerheid en ruimte voor flexibiliteit en vernieuwing. In het uitwerken van subsidievoorwaarden en prestatieafspraken wordt ook de koppeling gemaakt met de inhoudelijke speerpunten die verder worden toegelicht in hoofdstuk 4. De volgende paragraaf toont het overkoepelende kader voor het maken van onderbouwde beleidskeuzes.

3.2 Kader voor beleidskeuzes

De lokale culturele infrastructuur vormt de basis voor kunst en cultuur in Hoorn. Om deze basis duurzaam te borgen is het van belang om gevestigde waarden te koesteren, maar ook om vernieuwing te omarmen.

In de huidige situatie in Hoorn is het gemeentelijke beleid en sturing (subsiëring) over het algemeen eerder gericht op behoud dan op vernieuwing en ontwikkeling.

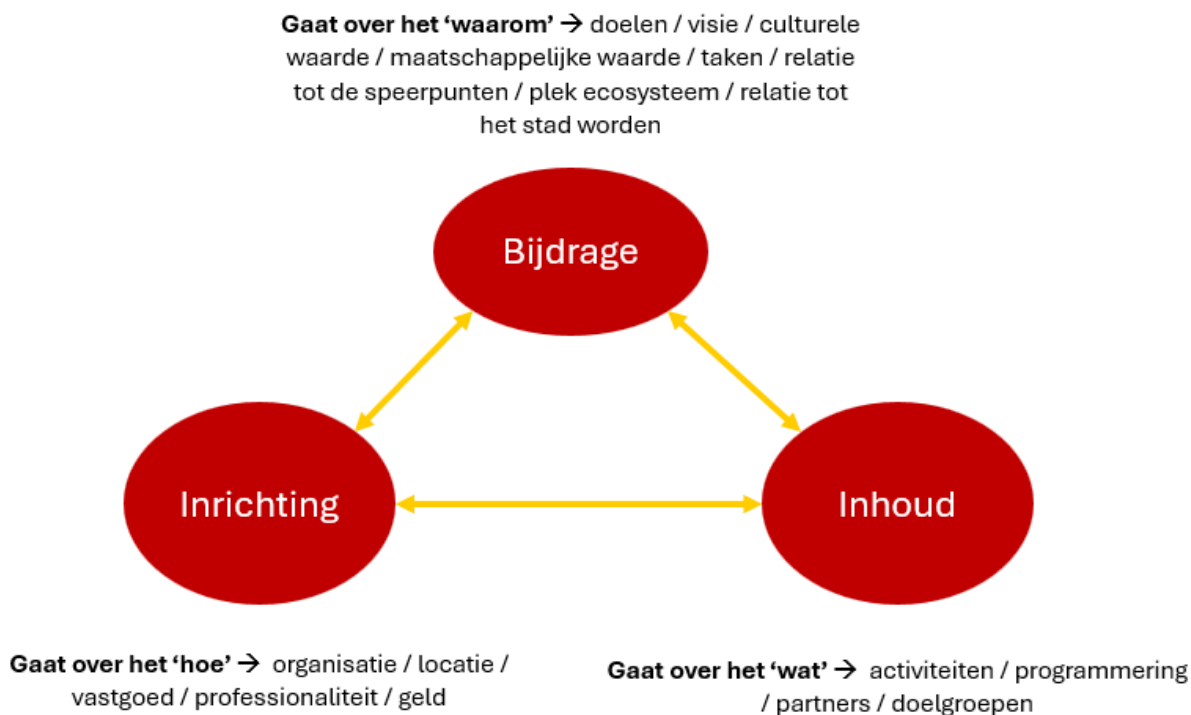
De beoogde ontwikkeling van cultuur in Hoorn

Met dit nieuwe beleid kiest Hoorn de komende acht jaar voor kwaliteit en toekomstbestendigheid. De gemeente wil een culturele infrastructuur met gezonde culturele organisaties en voldoende ruimte voor vernieuwing en experiment om aan te sluiten bij de veranderende publieksbehoeften van de inwoners van Hoorn en bezoekers van de gemeente.

Drie leidende elementen voor subsidiëring

Dit cultuurbeleid geldt voor acht jaar. Jaarlijks wordt in de gemeentebegroting bepaald hoeveel middelen er voor cultuur beschikbaar worden gesteld. Zowel bij méér als bij minder middelen voor cultuur moeten er bij de verdeling van die middelen keuzes worden gemaakt.

Als er concrete beleidskeuzes gemaakt moeten worden over (de omvang en/of de ontwikkeling van) de Hoornse culturele infrastructuur dan doet de gemeente Hoorn dat aan de hand van drie elementen, namelijk: **de bijdrage (het waarom)**, **de inhoud (het wat)** en de **inrichting (het hoe)** van de culturele instelling of het culturele initiatief (zie figuur op volgende pagina). Samen geven deze elementen een beeld van de rol en impact van de culturele functie voor de stad als geheel en voor individuele inwoners. Daarnaast vormen de elementen de basis voor een beoordelingskader om op transparante wijze keuzes te maken én te onderbouwen. Dit overkoepelende beoordelingskader wordt meegenomen in het nieuwe subsidiebeleid dat in de uitvoeringsplannen wordt uitgewerkt. Ook wordt het evenwicht in de creatieve cyclus meegenomen (zie paragraaf 3.1). Tot slot wordt onderzocht in hoeverre de landelijke codes van toepassing kunnen worden verklaard bij culturele subsidies (de code cultural governance, de fair pay code en de code diversiteit en inclusie bijvoorbeeld).

3.3 Overkoepelende aandachtspunten

In deze paragraaf beschrijven we een aantal relevante overkoepelende aandachtspunten, die bij de Hoornse culturele infrastructuur horen:

- Samenwerking en professionalisering;
- Whize doelgroepenonderzoek;
- Vastgoed;
- Atelierbeleid;
- Bibliotheekwerk;
- Lokale omroep;
- Rekenkamercommissierapport cultuurbeleid.

De (aanpak van) acties die bij deze aandachtspunten horen, worden verder geconcretiseerd in één van de uitvoeringsplannen die volgen op deze cultuurnota.

Samenwerking

Er is een grote behoefte bij de culturele partijen en creatieve makers aan meer onderlinge samenwerking. Niet alleen tussen de verschillende disciplines, maar ook tussen de gevestigde orde en de nieuwkomers, jonge makers en betrokken jongeren. Deze vorm van ontmoeting, kennisuitwisseling en netwerken is een vorm van versterking voor alle partijen. De jonge makers kunnen bijvoorbeeld van de meer gevestigde instellingen leren hoe je organiseert, programmeert en subsidies aanvraagt. De meer gevestigde instellingen kunnen bijvoorbeeld leren van jonge makers en actieve jongeren over wat er leeft onder doelgroepen die ze niet altijd weten te bereiken. Het initiatief voor het opzoeken van samenwerking en kennisontwikkeling moet primair bij het culturele veld liggen, maar de gemeente heeft hier oog voor en zal signalen en koppelkansen benutten om dit te stimuleren.

Het bevorderen van samenwerking en kennisontwikkeling draagt op die manier bij aan zowel efficiëntie als kwaliteit en werkt inspirerend. (Jonge) makers vinden niet altijd direct hun weg in de sector en het is van groot belang dat er onderling deuren worden geopend. Aan (jonge) makers wordt een helpende hand geboden zodat ieders talenten tot hun recht komen. Transparantie over de verschillende belangen is daarbij van belang. Door geregeld de krachten te bundelen en optimaal gebruik te maken van elkaars expertise kan ook fragmentatie en versnippering binnen de culturele infrastructuur worden tegengaan. Het draagt bij aan de professionaliteit van de sector. In de uitvoeringsplannen is nadrukkelijk aandacht voor het bevorderen en professionaliseren van samenwerking.

Whize-doelgroepenonderzoek

Er is een Whize-doelgroepenonderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in de inwoners van Hoorn en hun (culturele) interesses. De gemeente Hoorn bestaat uit 34.476 huishoudens. De grootste doelgroepen in de gemeente zijn: Volks en Uitgesproken (21%), Gewoon Gemiddeld (18%) en de Gezellige Emptynesters (15%). Dit zijn tevens de drie groepen die in de rest van Nederland het sterkst vertegenwoordigd zijn.

De interesse in kunst en cultuur ligt bij de eerste twee doelgroepen iets onder het gemiddelde en bij de Gezellige Emptynesters iets boven het gemiddelde.

In vergelijking met de rest van Nederland zijn de twee jongere doelgroepen (Jong en Hoopvol en Stedelijke Dynamiek) relatief weinig aanwezig in de gemeente Hoorn. In vergelijking met de rest van West-Friesland, zien we ze in Hoorn juist relatief veel.

De profielen van de verschillende doelgroepen zijn behulpzaam zowel voor de gemeente bij het opstellen van uitvoeringsplannen als voor het culturele veld bij het ontwikkelen van activiteiten voor diverse doelgroepen. Zie verder **bijlage 2**.

Vastgoed

Cultuur gaat om ideeën en mensen, maar daarvoor is wel fysieke ruimte nodig. Vastgoed speelt daarin een rol. Er zijn diverse uitdagingen op dat vlak, onder andere in het amateurveld, onder makers en bij nieuwe initiatieven, maar ook bij bestaande culturele instellingen. Gebouwen zijn verouderd en vaak niet duurzaam. Tegelijk lukt het niet alle (culturele) partijen meer om het eigen pand fatsoenlijk te onderhouden. Het is een uitdaging om het vastgoed dat er is in stand te houden, maar ook breder open te stellen. Daarnaast is het interessant om te bepalen hoe behoeftes die er zijn, ingevuld kunnen worden, zonder gelijk in (extra) gebouwen te denken.

De gemeente is primair verantwoordelijk voor het eigen vastgoed. Dit eigen vastgoed dient te voldoen aan de eisen en voorwaarden, die de gehuisveste organisaties nodig hebben om hun maatschappelijk functie goed uit te voeren. Op dit onderdeel moet nog veel werk verzet worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de huisvesting van De Blauwe Schuit, poppodium Manifesto en de centrale bibliotheekvestiging. Maar ook het verduurzamen van al het cultureel vastgoed – in wiens eigendom ook – vraagt de komende jaren om aandacht. Dit wordt meegenomen bij het opstellen van de uitvoeringsplannen.

Atelierbeleid

In 2012 is naast het cultuurbeleid ook het atelierbeleid vastgesteld. In de basis is het atelierbeleid nog actueel. Sinds 2012 zijn alle huurprijzen gelijkgetrokken en zijn alle niet-kunstenaars uit de ateliers verdwenen. Er is in de afgelopen jaren wel een spanningsveld ontstaan tussen de benedenmodale inkomenseis versus de kosten (huur- en energiekosten) van een atelier. Dit staat niet meer in verhouding, ofwel de kosten zijn te hoog voor een benedenmodaal inkomen en daar

lopen kunstenaars tegenaan. In de uitvoeringsplannen is er aandacht voor het toekomstbestendig maken van het atelierbeleid.

Bibliotheekwerk

Er zijn veel ontwikkelingen op het gebied van het bibliotheekwerk, dus ook in Hoorn. Niet alleen komt er een zorgplicht voor het bibliotheekwerk op gemeentes af per 2026: vanaf dat moment moeten gemeenten en provincies zorgen voor voldoende en volwaardige bibliotheken. Ook schuift de functie van het bibliotheekwerk steeds verder op naar het sociaal domein. De vijf wettelijke taken van het bibliotheekwet blijven overeind. Dit zijn:

- Kennis en informatie beschikbaar stellen;
- Mogelijkheden bieden voor ontwikkeling en educatie;
- Stimuleren om te lezen;
- Ontmoeting en debat organiseren;
- Mensen laten kennismaken met kunst en cultuur.

Omdat de rol van de bibliotheek zo belangrijk is, bijvoorbeeld bij het bevorderen van het leesplezier en het bestrijden van laaggeletterdheid, is het kabinet via de zorgplicht voornemens om de bibliotheek voor iedere inwoner binnen redelijke afstand toegankelijk te maken. Het is het onderzoeken waard of het loont om apart (gemeentelijk) bibliotheekbeleid op te stellen in Hoorn of deze beter te integreren in het beleid op het gebied van het sociaal domein, omdat het cultuurbeleid an sich onvoldoende kaders biedt voor de brede maatschappelijke opdracht die de Hoornse bibliotheek uitvoert. Dit wordt meegenomen bij het opstellen van de uitvoeringsplannen.

Lokale Omroep

In 2023 heeft Stichting Streekomroep West-Friesland de zendtijd toegewezen gekregen in West-Friesland. Dit geldt voor een periode van vijf jaar. Ondertussen is het kabinet bezig met een wetswijziging en een nieuw omroepbestel. Dit houdt in dat de 230 lokale omroepen, die er nu zijn omgevormd worden tot tachtig streekomroepen. Ook wordt de financiering van de omroepen bij gemeenten weggehaald en overgeheveld naar het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Waar de nieuwe wet in 2025 in zou gaan is de wijziging inmiddels gepland voor 1 januari 2027. Met deze wetswijzigingen in aantocht, kiest de gemeente ervoor om geen uitgebreid mediabeleid op te stellen. Tot die tijd financiert de gemeente de lokale omroep op basis van de huidige wettelijke zorgplicht en het richtsnoerbedrag per huishouden. Stichting Streekomroep West-Friesland is al wel een streekomroep, die voldoet aan het doel van het nieuwe mediastelsel, namelijk schaalvergroting en professionalisering.

Rekenkamercommissierapport cultuurbeleid

In 2021 heeft de rekenkamercommissie onderzoek gedaan naar het gemeentelijke cultuurbeleid. Het is een omvangrijk rapport, waarvan de aanbevelingen – in drie categorieën – worden weergegeven. Zie voor een samenvatting hiervan **bijlage 3**.

Met dit nieuwe cultuurbeleid voor acht jaar, in combinatie met uitvoeringsplannen met kortere doorlooptijd, wordt aan de eerste twee aanbevelingen van de commissie invulling gegeven. De aanbevelingen van de rekenkamercommissie worden ook meegenomen in de uitwerking van de uitvoeringsplannen.

HOOFDSTUK 4

Drie speerpunten

In dit hoofdstuk richten we ons op de drie inhoudelijke speerpunten voor dit cultuurbeleid. Deze zijn tot stand gekomen in samenwerking met diverse betrokkenen. Concreet zijn er gesprekken gevoerd met collega's van verschillende relevante gemeentelijke beleidsterreinen, vertegenwoordigers uit het culturele veld en jongerenorganisaties (zie hiervoor bijlage 4). Bij het formuleren van de speerpunten, op basis van de input uit de gesprekken, hebben we ook rekening gehouden met bestaand overkoepelend gemeentelijk beleid en strategische prioriteiten.

De drie speerpunten luiden als volgt: (1) het bevorderen van jongerencultuur; (2) het stimuleren van cultuurparticipatie voor alle leeftijden en (3) het versterken van kunst en cultuur in de directe leefomgeving. We bespreken eerst hoe Hoorn een aantrekkelijke stad voor jongeren wil zijn door hen ruimte te geven voor eigen culturele initiatieven en door deelname aan cultuur onder jongeren te bevorderen. Vervolgens gaan we in op het belang van een leven lang cultuur, waarbij alle inwoners de kans krijgen om kunst en cultuur te beleven en zich creatief te ontwikkelen. Tot slot bespreken we hoe de nabijheid van kunst en cultuur kan worden vergroot, door cultuur in de wijken en dorpen en kunst in de publieke ruimte.

4.1 Ruimte voor jongerencultuur

Inleiding

Hoorn wil jongeren behouden en aantrekken, zoals ook blijkt uit de positionering van Hoorn: 'Verrassend compleet en soms compleet verrassend'. Verder sluit het aan op de ambitie om meer stad te worden, want een stad zonder jongeren is geen complete stad. Cultuurdeelname onder jongeren zorgt voor plezier en verbinding met leeftijdsgenoten. Ook draagt cultuurdeelname onder jongeren bij aan hun veerkracht, identiteitsontwikkeling, zelfontplooiing en welzijn. Deze behoefte wordt ook door de doelgroep zelf geuit. Daarom is er extra aandacht voor cultuur voor en door jongeren, op de volgende manier:

- Er is naar de mening van de doelgroep zelf voldoende cultureel aanbod dat aansluit op de specifieke wensen en behoeften van jongeren;
- Er is voor de jongeren zelf voldoende ruimte om culturele activiteiten te bedenken en te ontwikkelen, waarbij gevestigde culturele instellingen en makers als coach en facilitator functioneren;
- Er wordt bij culturele activiteiten – met name door de gemeente – integraal en domein overstijgend gewerkt, gezien de raakvlakken tussen cultuur en jongerenwerk, onderwijs en zorg.

Jongereninitiatief en -participatie

De beste manier om te komen tot aanbod dat aansluit bij de wensen en behoeften van jongeren is om jongeren zelf dingen te laten organiseren: activiteiten voor, door en met jongeren. Dat is duidelijk gebleken uit de participatie met verschillende jongerenplatforms. Aan creatieve ideeën is geen gebrek, maar er zijn hobbels op de weg van idee naar realisatie. Belangrijke factoren voor succes zijn samenwerking, zichtbaarheid, kennisdeling en financiering. Waar nodig faciliteert en

stimuleert de gemeente dit. Van culturele organisaties verwacht de gemeente dat zij waar mogelijk jongeren betrekken bij hun activiteiten en programmering, en dus jongeren een stem, een rol én invloed geven. Als jongeren zelf initiatieven ontwikkelen of deelnemen aan een organisatie, dan trekt dat vaak ook weer meer jongeren aan als publiek of deelnemer.

Jongeren zijn overigens niet één doelgroep: de ene jongere is de andere niet. Er zijn verschillende subculturen en communities. Juist in die diversiteit zit waarde. Hoorn wil een stad zijn waar al die uiteenlopende groepen zich thuis voelen en meedoen.

Fysieke ruimte

Er is onder jongeren behoefte aan meer (toegankelijke) fysieke ruimtes om dingen te doen en te creëren. Fysieke en laagdrempelige ontmoetingsruimtes kunnen voor jongeren, vooral in deze gedigitaliseerde wereld, een grote rol spelen in het vormgeven van hun creativiteit en nieuwsgierigheid door het bieden van een ruimte voor sociale interactie, culturele beleving, inclusiviteit en ondersteuning van bijvoorbeeld rolmodellen. Dit helpt hen om hun creativiteit in te zetten voor de Hoornse community of een ander maatschappelijk doel.

De plekken die er zijn, zijn onvoldoende zichtbaar. Waar mogelijk wordt de concrete ruimtebehoefte onderzocht, zodat vraag en aanbod bij elkaar gebracht kunnen worden. Van culturele organisaties (maar bijvoorbeeld ook van scholen met een podium) verwacht de gemeente dat zij waar mogelijk hun fysieke locaties breder openstellen. Dit biedt jongeren kansen, maar biedt ook mogelijkheden voor interessante kruisbestuivingen.

Nachtcultuur

Op dit moment is er in Hoorn in de late avond en nachtelijke uren weinig te beleven, terwijl dit voor jongeren juist een uitlaatklep kan bieden. De nacht kan een belangrijke sociale functie hebben: verkenning van de eigen identiteit, het ontmoeten van nieuwe mensen, ruimte om jezelf te zijn en je te ontplooiën en de ervaring om je thuis te voelen als lid van een gemeenschap.

Wat verstaan we onder nachtcultuur?

Nachtcultuur is een dynamisch domein waarin creatieve makers en bezoekers samenkomen. Dj's, muzikanten, kunstenaars, clubpersoneel en -eigenaren en dansende of feestende mensen verenigen zich in de nachtcultuur. Een cultureel fenomeen dat verweven is met, maar geen tak is van, de horecasector.

Het creëren van (meer) ruimte voor een (creatieve) club-/nachtcultuur kan bijdragen aan het versterken van jongerencultuur. Samen met de jongerenplatforms gaat de gemeente de mogelijkheden hiertoe onderzoeken.

4.2 Een leven lang cultuur

Inleiding

Cultuur maken en beleven geeft plezier en brengt mensen samen. Het prikkelt de creativiteit en heeft een positieve uitwerking op de geestelijke en lichamelijke gezondheid. Het brengt belangrijke vaardigheden bij en geeft de kans om talenten te ontdekken. De gemeente wil dat alle inwoners de kans krijgen om kunst en cultuur te beleven en zich creatief te ontwikkelen. Hoorn zet daarom in op een leven lang cultuur op de volgende manier:

- In samenwerking met het onderwijs en de culturele sector stimuleert en faciliteert de gemeente cultuureducatie, zodat alle kinderen in het onderwijs – en bij voorkeur ook voor en na school – in aanraking worden gebracht met kunst en cultuur in Hoorn;
- De gemeente stimuleert actieve cultuurbeoefening onder haar inwoners;

- Samen met culturele instellingen wordt onderzocht hoe het (domeinoverstijgende) netwerk versterkt kan worden met als doel ontmoeting en kennisdeling tussen partners, maar tegelijkertijd ook betere zichtbaarheid van het aanbod voor de inwoners.

Cultuureducatie

De basis voor een leven lang cultuur begint op school. Het is het essentieel dat kinderen al op jonge leeftijd in aanraking komen met de Hoornse kunst en cultuur. Niet alleen is het kind het publiek van de toekomst, maar ook en vooral voor de persoonlijke ontwikkeling is het goed dat kinderen leren kijken naar en praten over (lokale) kunst en cultuur en hun creatieve vaardigheden ontwikkelen. Binnenschoolse cultuureducatie draagt bewezen bij aan kansengelijkheid. Met het juiste aanbod en de juiste faciliteiten maakt Hoorn (binnenschoolse) cultuureducatie zo goed mogelijk voor alle kinderen beschikbaar is, zodat alle kinderen de kans krijgen zich cultureel en creatief te ontwikkelen.

Cultuureducatie vindt veelal op of rondom scholen plaats en het aanbod wordt door culturele instellingen ontwikkeld. Er zijn dus verschillende partijen met verschillende rollen betrokken: scholen zijn de vragende partijen, de culturele sector is de aanbieder en de gemeente is facilitator. Dit vraagt om rolduidelijkheid, een gestructureerde aanpak op de verschillende niveaus en afspraken tussen de scholen, de culturele aanbieders en de gemeente. Op dit moment verloopt de samenwerking niet optimaal qua efficiëntie en effectiviteit. Er zijn geen goede afspraken gemaakt en er is sprake van een onduidelijke structuur. De gemeente wil de basis voor (binnenschoolse) cultuureducatie verbeteren. De schoolbesturen in Hoorn hebben aangegeven hier ook behoefte aan te hebben. Samen met de scholen en culturele instellingen gaat de gemeente een heldere structuur vormgeven. Binnenschoolse cultuureducatie heeft daarbij prioriteit. Als de structuur voor binnenschoolse cultuureducatie stevig staat, kan deze wellicht uitgebreid worden met buitenschoolse cultuureducatie en aanbod in de voor- en vroegschoolse educatie (vve).

Actieve cultuurparticipatie en talentontwikkeling

De gemeente ondersteunt ook actieve cultuurparticipatie in groepsverband, niet alleen binnen het vertrouwde verenigingsleven, maar ook in nieuwe vormen waarin (jonge) amateurbeoefenaars zich verenigen. Daartoe wordt samengewerkt met partners uit het sociaal domein. Samen met de betrokken culturele organisaties zet de gemeente in op het bestendigen en beter zichtbaar maken van de bestaande ketens van talentontwikkeling (creatieve cyclus) voor specifieke disciplines. Maar de gemeente realiseert zich ook: voor een stad van deze omvang is het niet mogelijk om te komen tot volwaardige ketens voor iedere discipline.

Zichtbaarheid en verbinding

Om een leven lang cultuur voor inwoners mogelijk te maken, is het nodig dat in beeld wordt gebracht wat er allemaal al is. Er is namelijk al veel te doen voor verschillende leeftijden, maar het is niet altijd zicht- of vindbaar. Betere zichtbaarheid en verbinding vraagt om een actief netwerk, waarin ontmoeting en kennisdeling centraal staan. Hier is ook echt behoefte aan. Dit netwerk bestaat uit culturele makers, culturele instellingen, maar waar mogelijk ook scholen, particuliere aanbieders en natuurlijk de gemeente. In dit netwerk wordt nadrukkelijk de verbinding gelegd tussen verschillende leeftijds- en doelgroepen. Pas als alles goed in beeld is én blijft kan beoordeeld worden of er structurele 'witte vlekken' in het aanbod zijn. Dit netwerk is een gezamenlijke verantwoordelijkheid (van bovengenoemde actoren) en kan niet alleen afhankelijk zijn van het initiatief van de gemeente.

4.3 Kunst om de hoek

Inleiding

De nabijheid van kunst en cultuur in onze leefomgeving zorgt voor ontmoeting, ontspanning en verwondering. Het versterkt de sociale cohesie in de wijken en dorpen. De nabijheid van cultuur is belangrijk om de cultuurdeelname van jong en oud te vergroten. Op dit moment is er in Hoorn een concentratie van culturele accommodaties en activiteiten in het centrumgebied. Mensen hebben ook behoefte aan kunst, cultuur en culturele ontmoetingsplaatsen dichtbij huis. Het is namelijk niet vanzelfsprekend dat mensen vanuit de wijken en dorpen naar de binnenstad (kunnen) gaan om cultuur te beleven.

Hoorn zet daarom in op dit speerpunt op de volgende manier:

- De gemeente onderzoekt in samenwerking met culturele instellingen hoe het aanbod en de zichtbaarheid van culturele activiteiten in wijken en dorpen verbeterd kan worden. Hierbij wordt samenwerking gezocht met bestaande voorzieningen, zoals een wijkcentrum;
- Het plaatsen van nieuwe kunst in de openbare ruimte en bij nieuwe projecten gaat door, maar het (achterstallige) onderhoud van alle (ruim 150) kunstwerken die al langere tijd in de openbare ruimte staan, krijgt meer prioriteit.

Buurt-, wijk- en dorpsgericht werken

De nabijheid van cultuur kan worden vergroot door meer buurt- en wijk- en dorpsgericht te werken, denk bijvoorbeeld aan verrassende culturele evenementen, theatervoorstellingen op locatie, filmvertoningen in de wijken, pop-up-exposities of community art en amateurkunstverenigingen (die vaak juist in de wijken en dorpen actief zijn). Van culturele organisaties in de binnenstad verwacht de gemeente dat zij ook – waar mogelijk – naar de wijken toe bewegen. Kansrijk zijn ook momenten waarin kunst en cultuur worden gecombineerd met andere activiteiten zoals sport of samen eten.

Bij het buurt-, wijk- en dorpsgericht werken is het van belang dat wordt samengewerkt met wijkcentra, wijkcoördinatoren, partners uit het sociaal domein (waaronder de Stichting Netwerk), de bibliotheek, maar ook met bewoners en amateurkunstverenigingen. Het is belangrijk dat de belangen en behoeften van inwoners worden gekend. Dit vraagt om goede afstemming en zorgvuldige communicatie.

Kunst en cultuur in de publieke ruimte

De gemeente staat voor een sterke aanwezigheid van kunst en cultuur in de publieke ruimte en het duurzaam onderhouden daarvan: in parken, op pleinen, op straat en in openbare gebouwen. Kunst op straat vormt voor veel mensen een eerste kennismaking met kunst en cultuur. Zij verfraait, verbaast, ergert (soms) en verblijdt (vaak) en levert zo een waardevolle bijdrage aan de openbare ruimte. Onder bewoners kan dit leiden tot verbinding en trots op de eigen wijk.

Hoorn heeft lange tijd met een percentageregeling (zie kader) gewerkt om buitenkunst mogelijk te maken. Bij de ontwikkeling van nieuwe kunstwerken in de publieke ruimte wordt nadrukkelijk gezocht naar geschikte lokale kunstenaars, waarbij ook aandacht is voor diversiteit. Het plaatsen van kunst in de openbare ruimte wordt in principe altijd gerealiseerd in overleg met zowel de Commissie Beeldende Kunst (CBK) als ook een begeleidingsgroep van bewoners of andere belanghebbenden. De voortdurende zichtbaarheid en beleefbaarheid van kunst in de openbare ruimte vraagt om aandacht. Er dient bovendien voldoende budget te worden gereserveerd voor onderhoud. Daarnaast wordt waar mogelijk achterstallig onderhoud aangepakt.

De **percentageregeling** houdt in dat er bij inkomsten uit grondexploitatie bedragen vanuit het budget voor bouwprojecten worden toegevoegd aan het budget voor beeldende kunst in de buitenruimte. Hier zijn de volgende regelingen van toepassing:

- Bij uitgifte van een kavel in de nieuwe wijk Bangert en Oosterpolder wordt € 300 per kavel (inclusief btw) gestort in de reserve beeldende kunst. Met deze inkomsten wordt het project 'Kunstenplan Bangert en Oosterpolder' gefinancierd.
- Voor gemeentelijke bouwprojecten hanteerde Hoorn tot 2016 een 'percentageregeling beeldende kunst', op grond waarvan een gedeelte van het bouwbudget werd gereserveerd voor kunst in de openbare ruimte. Het toepassen en bewaken van de percentageregeling bleek echter in de praktijk te gecompliceerd. Daarom is in 2016 besloten om de regeling niet langer toe te passen en in plaats daarvan vanuit de grondexploitatie jaarlijks een vaste bijdrage van € 19.400 te storten in de reserve beeldende kunst.
- Jaarlijks wordt de reserve beeldende kunst vanuit het begrotingsresultaat aangevuld met een bedrag van € 25.000. Dit bedrag is een paar keer wegens bezuinigingen niet in de reserve gestort.
- Bij grote nieuwe bouwprojecten wordt de percentageregeling voor zover mogelijk nog wel toegepast; de afdracht aan de reserve beeldende kunst komt dan neer op 1,5% van de bouwsom.

Bij de eerste uitvoeringnotitie wordt onderzocht of bovenstaande uitgangspunten van kracht (kunnen) blijven.

De doelstellingen samengevat

Op de volgende twee pagina's worden alle doelstellingen (onder de drie speerpunten, onder de culturele infrastructuur en vanuit de overige aandachtspunten) achter elkaar opgesomd.

Ruimte voor jongerencultuur

Met de focus op jongeren wordt aangehaakt op de positionering van Hoorn: 'verrassend compleet en soms compleet verrassend'. In lijn met de ambitie om 'meer stad' te worden zet de positionering in op wonen, werken en verblijven. Kernwaarden zijn 'jong', 'authentiek' en 'reuring'. Met het cultuurbeleid wordt ingezet op jongeren, omdat dat een belangrijke, maar ook moeilijk bereikbare doelgroep is. Culturele instellingen en ook jongerenplatforms onderstrepen deze behoefte.

De overkoepelende doelstellingen voor de komende cultuurbeleidsperiode luiden als volgt:

- Er is naar de mening van de doelgroep zelf voldoende cultureel aanbod dat aansluit op de specifieke wensen en behoeften van jongeren.
- Er is voor de jongeren zelf voldoende ruimte om culturele activiteiten te bedenken en te ontwikkelen, waarbij gevestigde culturele instellingen en makers als coach en facilitator functioneren.
- Er wordt bij culturele activiteiten – met name door de gemeente – integraal en domeinoverstijgend gewerkt, gezien de raakvlakken tussen cultuur en jongerenwerk, onderwijs en zorg.

Een leven lang cultuur

Het maken en beleven van cultuur biedt vele voordelen voor de individuele inwoner, maar ook de samenleving als geheel. De gemeente wil – samen met het culturele veld – dat alle inwoners de kans krijgen om kunst en cultuur te beleven en zich creatief te ontwikkelen.

De overkoepelende doelstellingen voor de komende cultuurbeleidsperiode luiden als volgt:

- In samenwerking met het onderwijs en de culturele sector stimuleert en faciliteert de gemeente cultuureducatie, zodat alle kinderen in het onderwijs – en bij voorkeur ook voor en na school – in aanraking worden gebracht met kunst en cultuur in Hoorn;
- De gemeente stimuleert actieve cultuurbeoefening onder haar inwoners;
- Samen met culturele instellingen wordt onderzocht hoe het (domeinoverstijgende) netwerk versterkt kan worden met als doel ontmoeting en kennisdeling tussen partners, maar tegelijkertijd ook betere zichtbaarheid van het aanbod voor inwoners.

Kunst om de hoek

De nabijheid van cultuur is belangrijk om de cultuurdeelname van jong en oud te vergroten. Op dit moment is er in Hoorn een concentratie van culturele accommodaties en activiteiten in het centrumgebied. Mensen hebben ook behoefte aan kunst, cultuur en culturele ontmoetingsplaatsen dichtbij huis. Het is namelijk niet vanzelfsprekend dat mensen vanuit de wijken en dorpen naar de binnenstad (kunnen) gaan om cultuur te beleven.

De overkoepelende doelstellingen voor de komende cultuurbeleidsperiode luiden als volgt:

- De gemeente onderzoekt in samenwerking met culturele instellingen hoe het aanbod en de zichtbaarheid van culturele activiteiten in wijken en dorpen verbeterd kan worden. Hierbij wordt samenwerking gezocht met bestaande voorzieningen, zoals een wijkcentrum;
- Onderzocht wordt of het plaatsen van nieuwe kunst in de openbare ruimte op dezelfde wijze doorgezet kan worden, maar het (achterstallige) onderhoud van alle (ruim 150) kunstwerken die al langere tijd in de openbare ruimte staan, krijgt meer prioriteit.

De Hoornse culturele infrastructuur

De Hoornse culturele infrastructuur omvat het geheel van makers, bemiddelaars en organisaties die culturele uitingen ontwikkelen, produceren, presenteren, verspreiden en faciliteren, inclusief de accommodaties en media die het publiek informeren over en interesseren voor cultuur. Het gaat hierbij om zowel gesubsidieerde als niet-gesubsidieerde partijen, professionals, amateurs en vrijwilligers.

De overkoepelende doelstellingen voor de komende cultuurbeleidsperiode luiden als volgt:

- Het subsidiebeleid wordt geprofessionaliseerd, concreet betekent dit een herijking van de Deelverordening 2015 (op basis van het cultuurbeleid en de speerpunten) en indien nodig de Algemene Subsidieverordening 2023, zodat incidentele subsidies concreter uitvoering geven aan het gemeentelijk subsidiebeleid;
- Er wordt een analyse gemaakt van alle culturele spelers op grond van hun bijdrage (het waarom), de inhoud (het wat) en de inrichting (het hoe), maar ook de positie in de creatieve cyclus, zodat daarna overwogen kan worden hoe de subsidiëring van deze instellingen transparanter en meer doelmatig ingericht kan worden. Hierbij kan gedacht worden aan het opstellen van subsidieregelingen.

Overkoepelende aandachtspunten

Het cultuurbeleid is breed, want het herbergt veel verschillende disciplines en sectoren (denk aan: podiumkunsten, muziek, beeldende kunst, film, buitenkunst, educatie, etc.). Daardoor zijn er veel zaken die het cultuurbeleid raken, maar niet persé onder één van de speerpunten vallen. Daaruit ontstaan de volgende aandachtspunten voor het uitvoeringsplan:

- Er ligt een aantal grote huisvestingsvraagstukken, die de komende jaren veel aandacht vragen. Denk hierbij aan de verouderde huisvesting van de centrale bibliotheek en ook van de Blauwe Schuit. Daarnaast is Manifesto in zijn huidige vorm niet toekomstbestendig en spelen er bij veel andere gebouwen duurzaamheidsvraagstukken. Dit vraagt om een heldere rolopvatting vanuit de afdeling cultuur in samenwerking met andere afdelingen binnen de gemeente. De cultuursector zelf loopt erg tegen deze problematiek aan, of het nu een eigen of gehuurd pand is;
- Er is aandacht nodig voor het toekomstbestendig maken van het atelierbeleid. Dit wordt meegenomen in het uitvoeringsplan;
- In het uitvoeringsplan wordt het bibliotheekwerk als apart aandachtspunt meegenomen, met daarin een overweging of het bibliotheekwerk een aparte beleidsnotitie nodig heeft of bijvoorbeeld aan kan sluiten op het meerjarenbeleidsplan sociaal domein. Voor de bibliotheek is een domeinoverstijgende benadering noodzakelijk, omdat haar (wettelijke) takenpakket breder is dan het cultuurbeleid.

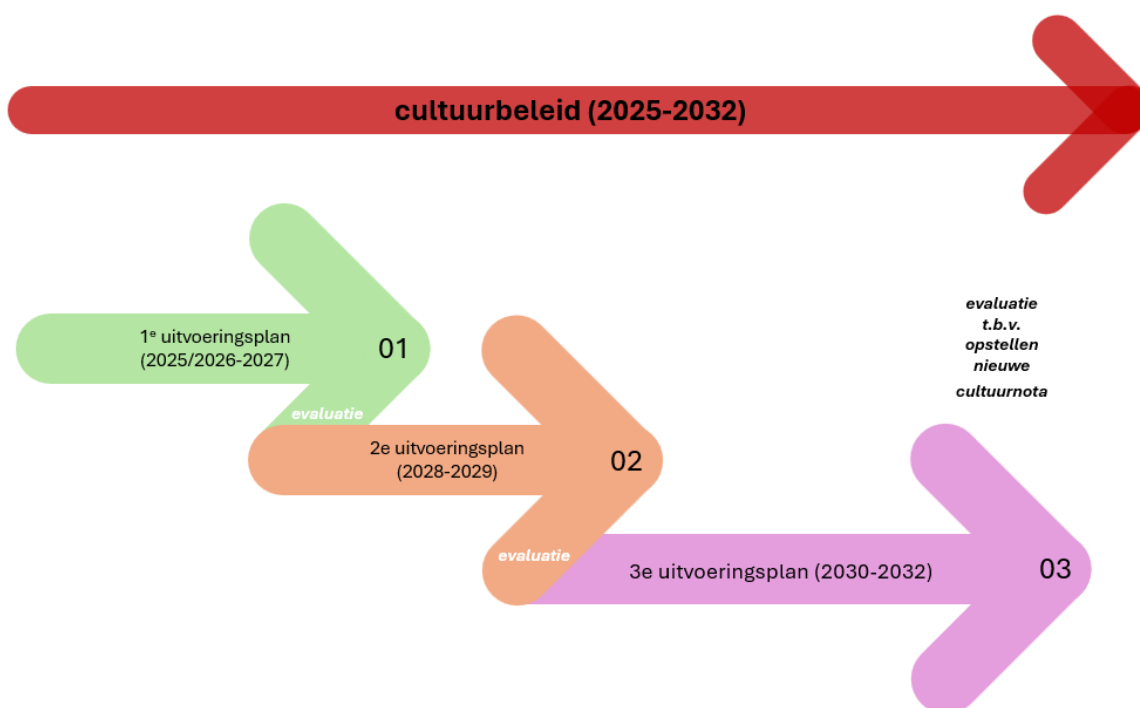
HOOFDSTUK 5

Doorkijk naar vervolg

Met deze cultuurnota leggen we de koers vast voor de komende acht jaar, waarin we streven naar een levendige en aantrekkelijke culturele stad voor jong en oud.

Deze periode biedt de ruimte om duurzaam aan langetermijndoelen te werken. Daarnaast zullen we, om de flexibiliteit en actualiteit van ons cultuurbeleid te waarborgen, binnen deze acht jaar werken met kortere uitvoeringsplannen. Dit maakt het mogelijk om óók in te spelen op nieuwe ontwikkelingen binnen de cultuursector, naast het werken aan langetermijndoelstellingen. In de uitvoeringsplannen vertalen we de grote lijnen van deze cultuurnota naar concrete acties die bijdragen aan het realiseren van het gewenste culturele toekomstperspectief voor Hoorn.

Deze uitvoeringsplannen worden periodiek opgesteld en geëvalueerd. Het komen tot de uitvoeringsplannen en het uitvoeren daarvan zal in samenwerking met het culturele veld en de Hoornse inwoners gebeuren. Het cultuurbeleid heeft een doorlooptijd van acht jaar: het start in 2025 en loopt tot en met 2032. In 2025 wordt het eerste uitvoeringsplan opgesteld voor de periode 2026-2027 (en mogelijk een deel van 2025). 2025 is daarmee een soort overgangsjaar. Deze periode geeft het culturele veld ook de tijd om kennis te nemen van de ambities uit het nieuwe cultuurbeleid en hierop te anticiperen in hun plannen. Na elk uitvoeringsplan wordt er een evaluatie gedaan, om de lessen uit de voorgaande periode mee te kunnen nemen in het volgende uitvoeringsplan of, aan het einde van de looptijd van dit cultuurbeleid, in het nieuwe cultuurbeleid dat hierop volgt. Hieronder is weergegeven hoe dat er naar verwachting uit zal komen te zien.

Bijlagen

De volgende bijlagen horen bij de Cultuurnota Hoorn 2025 – 2032

- Bijlage 1. Uitgangspuntennotitie cultuurbeleid nieuwe versie
- Bijlage 2. Samenvatting Whize-onderzoek
- Bijlage 3. Samenvatting Rekenkamercommissierapport cultuurbeleid 2012 - 2020
- Bijlage 4. Terugkoppeling stadsgesprek